

Nederlandse norm

NEN-EN 13670

(nl)

Het vervaardigen van betonconstructies

Execution of concrete structures

Vervangt NVN-ENV 13670-1:2000
NEN-EN 13670:2009 2^e Ontw.

ICS 91.010.30; 91.080.40
december 2009

VOORBEELD
Preview

Normcommissie 351 085 "Uitvoering van betonconstructies"

THIS PUBLICATION IS COPYRIGHT PROTECTED

DEZE PUBLICATIE IS AUTEURSRECHTELIJK BESCHERMD

Apart from exceptions provided by the law, nothing from this publication may be duplicated and/or published by means of photocopy, microfilm, storage in computer files or otherwise, which also applies to full or partial processing, without the written consent of the Netherlands Standardization Institute.

The Netherlands Standardization Institute shall, with the exclusion of any other beneficiary, collect payments owed by third parties for duplication and/or act in and out of law, where this authority is not transferred or falls by right to the Reproduction Rights Foundation.

Auteursrecht voorbehouden. Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van het Nederlands Normalisatie-instituut niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm, opslag in computerbestanden of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking.

Het Nederlands Normalisatie-instituut is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor verveelvoudiging te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden, voor zover deze bevoegdheid niet is overgedragen c.q. rechtens toekomt aan de Stichting Reprorecht.

Although the utmost care has been taken with this publication, errors and omissions cannot be entirely excluded. The Netherlands Standardization Institute and/or the members of the committees therefore accept no liability, not even for direct or indirect damage, occurring due to or in relation with the application of publications issued by the Netherlands Standardization Institute.

Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. Het Nederlands Normalisatie-instituut en/of de leden van de commissies aanvaarden derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade, ontstaan door of verband houdend met toepassing van door het Nederlands Normalisatie-instituut gepubliceerde uitgaven.

Nederlands voorwoord

Afgelopen jaren is hard gewerkt aan een Europees document met normatieve bepalingen voor de uitvoering van betonconstructies. In dit document zijn allerlei bepalingen opgenomen waarover tijdens het opstellen van een contract behoort te worden nagedacht en vervolgens ook iets zou moeten worden afgesproken. Bijlage A geeft daartoe een handige controlelijst, die kan worden nagelopen inclusief verwijzing naar het desbetreffende artikel in de norm.

Ondanks dat de NEN-CUR-commissie 351 085/ VC 18 "Uitvoering van betonconstructies" betrokken is geweest bij het opstellen van deze norm, heeft de commissie voorgesteld om een aanvullingsdocument op te stellen bij deze norm in het verlengde van de NEN 6722:2002 *Voorschriften beton – Uitvoering*. In deze norm staan naast aanvullende eisen ook enkele aanbevelingen die een goede invulling geven aan hetgeen in dit document is nagestreefd.

Echter, omdat een vertaling van deze Europese norm voor uitvoering van betonconstructies een hogere prioriteit had, is eerst aan deze vertaling gewerkt en zal aansluitend het werk worden opgepakt dat leidt tot een aanvullingsdocument op dit document.

Dit document vervangt ENV 13670-1:2000, maar ook NEN 6722:2002.

In deze norm wordt regelmatig verwezen naar Europese technische Goedkeuringen. Dit zijn European technical Approvals, afgekort ETA's, bijvoorbeeld in de normatieve verwijzingen staat ETAG 013 genoemd.

In deze norm wordt NPR-CEN/TR 15728 Ontwerp en gebruik van ingestorte onderdelen voor hijs-, transport en verwerking van vooraf vervaardigde beton – Elementen niet genoemd. Echter, dit 'technical report' bevat aanbevelingen voor de keuze van stalen inzetstukken voor het hijsen en verwerking. In onder andere 9.4 van deze norm kan dit 'technical report' uitkomst bieden.

Preview

(blanco)

Voorbereid
Preview

Nederlandse versie

Het vervaardigen van betonconstructies

Ausführung von Tragwerken aus
Beton

Execution of concrete structures

Exécution des structures en
béton

Deze norm is de Nederlandse versie van de Europese norm EN 13670:2009. Hij is vertaald door NEN. Hij heeft dezelfde status als de officiële versies.

Deze Europese norm is door de CEN aangenomen op 27 september 2009. De CEN-leden zijn verplicht zich te houden aan het huishoudelijk reglement van de CEN/CENELEC, waarin is vastgelegd onder welke voorwaarden aan deze Europese norm, zonder veranderingen, de status van nationale norm moet worden gegeven.

Bijgewerkte lijsten van en bibliografische gegevens betreffende zulke nationale normen kunnen op aanvraag worden verkregen bij het managementcentrum en bij elk CEN-lid.

Deze Europese norm bestaat in drie officiële versies (Duits, Engels en Frans). Een versie in een andere taal, die onder verantwoordelijkheid van een CEN-lid in zijn landstaal is gemaakt en die is aangemeld bij het managementcentrum, heeft dezelfde status als de officiële versies.

Leden van de CEN zijn de nationale normalisatie-organisaties van België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Zwitserland.

CEN

Europese Commissie voor Normalisatie
Europäisches Komitee für Normung
European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation

Managementcentrum: Marnixlaan 17, B-1000 Brussel

(blanco)

voorbeeld
Preview

Inhoud

Voorwoord	6
Inleiding	7
1 Onderwerp en toepassingsgebied	9
2 Normatieve verwijzingen	9
3 Termen en definities	10
4 Uitvoeringsmanagement	13
4.1 Veronderstellingen	13
4.2 Documentatie	14
4.2.1 Uitvoeringsspecificatie	14
4.2.2 Kwaliteitsplan	14
4.2.3 Documentatie van de uitvoering	14
4.2.4 Documentatie van bijzondere registraties	14
4.3 Kwaliteitsmanagement	15
4.3.1 Uitvoeringsklassen	15
4.3.2 Keuring van materialen en producten	15
4.3.3 Keuring van de uitvoering	15
4.4 Maatregelen in geval van afwijkingen	17
5 Ondersteuningsconstructies en bekisting	17
5.1 Basiseisen	17
5.2 Materialen	18
5.2.1 Algemeen	18
5.2.2 Ontkistingsmiddelen	18
5.3 Ontwerp en installatie van ondersteuningsconstructies	18
5.4 Ontwerp en installatie van bekisting	19
5.5 Speciale bekisting	19
5.6 Inzetstukken in de bekisting en in te storten onderdelen	19
5.6.1 Algemeen	19
5.6.2 Herstellen van tijdelijke uitsparingen en openingen	20
5.7 Verwijdering van bekisting en ondersteuningsconstructies	20
6 Wapening	20
6.1 Algemeen	20
6.2 Materialen	21
6.3 Buigen, snijden, transport en opslag van wapening	21
6.4 Lassen	22
6.5 Verbindingen	22
7 Voorspanning	23
7.1 Algemeen	23
7.2 Materialen voor voorspanning	23
7.2.1 Voorspansystemen	23
7.2.2 Omhullingsbuizen	23
7.2.3 Spanelementen	24
7.2.4 Verankerings-elementen en accessoires	24
7.2.5 Supporten voor spankabels	24
7.2.6 Injectiemortel op cementbasis	24
7.2.7 Vet, was en andere producten	24
7.3 Transport en opslag	25
7.4 Installatie van spankabels	25
7.4.1 Algemeen	25
7.4.2 Voorgespannen spankabels	25
7.4.3 Nagespannen spankabels met aanhechting	25
7.4.4 Interne en externe spankabels zonder aanhechting	26

7.5	Spannen	26
7.5.1	Algemeen	26
7.5.2	Voorgespannen spankabels.....	26
7.5.3	Nagespannen spankabels met aanhechting.....	26
7.5.4	Interne en externe spankabels zonder aanhechting.....	27
7.6	Beschermende maatregelen (injecteren, invetten)	27
7.6.1	Algemeen	27
7.6.2	Voorgespannen spankabels.....	27
7.6.3	Nagespannen spankabels met aanhechting.....	27
7.6.4	Interne of externe voorspankabels zonder aanhechting.....	27
7.6.5	Injecteren.....	27
7.6.6	Invetten.....	28
7.6.7	Afdichten	28
8	Betonstorten	28
8.1	Specificatie van beton	28
8.2	Werkzaamheden voorafgaand aan het betonstorten.....	28
8.3	Aflevering, ontvangst en transport van betonmortel op de bouwlocatie	29
8.4	Storten en verdichten	29
8.4.1	Algemeen	29
8.4.2	Beton met lichtgewicht toeslagmaterialen.....	30
8.4.3	Zelfverdichtend beton.....	30
8.4.4	Spuitsbeton	30
8.4.5	Glijbekisting	30
8.4.6	Onderwater storten van beton.....	30
8.5	Nabehandeling en bescherming	31
8.6	Werkzaamheden na het betonstorten.....	32
8.7	Betonstorten van composietconstructies	32
8.8	Oppervlakteafwerking	32
9	Uitvoering met vooraf vervaardigde betonelementen.....	33
9.1	Algemeen	33
9.2	Fabrieksmatig vooraf vervaardigde elementen.....	33
9.3	Op de bouwplaats vooraf vervaardigde elementen.....	33
9.4	Verwerking en opslag.....	33
9.4.1	Algemeen	33
9.4.2	Verwerking	34
9.4.3	Opslag.....	34
9.5	Montage en afstelling	34
9.5.1	Algemeen	34
9.5.2	Plaatsing.....	34
9.6	Verbinding en afwerking.....	34
9.6.1	Algemeen	34
9.6.2	Werk ter plaatse	35
9.6.3	Constructieve verbindingen.....	35
10	Geometrische toleranties	35
10.1	Algemeen	35
10.2	Referentiesysteem	36
10.3	Basissteunpunten (funderingen)	37
10.4	Kolommen en wanden	37
10.5	Balken en platen.....	39
10.6	Doorsneden.....	40
10.7	Rechtheid van oppervlakken en randen	42
10.8	Toleranties voor openingen en inzetstukken	42
	Bijlage A (informatief) Richtlijnen voor documentatie	43
	Bijlage B (informatief) Richtlijnen voor kwaliteitsmanagement	48
	Bijlage C (informatief) Richtlijnen voor ondersteuningsconstructies en bekisting	50
	Bijlage D (informatief) Richtlijnen voor wapening	52

Bijlage E (informatief) Richtlijnen voor voorspanning	54
Bijlage F (informatief) Richtlijnen voor betonstorten	57
Bijlage G (informatief) Richtlijnen voor geometrische toleranties	64
Bijlage H (informatief) Richtlijnen voor nationale bijlagen	71

Voorbeeld
Preview

Voorwoord

Dit document (EN 13670:2009) is opgesteld door Technische Commissie CEN/TC 104 "Concrete and related products", waarvan het secretariaat door DIN wordt gevoerd.

Aan deze Europese norm moet uiterlijk in juni 2010 de status van nationale norm worden gegeven door publicatie van een identieke tekst of door bekrachtiging, en strijdige nationale normen moeten uiterlijk in juni 2010 worden ingetrokken.

De aandacht wordt op de mogelijkheid gevestigd dat sommige van de elementen van dit document onderhevig zijn aan patentrechten. CEN [en/of CENELEC] mag niet verantwoordelijk worden gehouden voor het identificeren van enige of alle van zulke patentrechten.

Dit document vervangt ENV 13670-1:2000.

Dit document is opgesteld onder een door de Europese Commissie en de Europese Vrijhandelsassociatie aan CEN gegeven mandaat, en ondersteunt essentiële bepalingen van EU-richtlijnen.

Vanwege de nauwe samenhang tussen ontwerpvoorschriften en voorschriften voor uitvoering, heeft CEN/TC 104/SC 2 deze norm ontwikkeld in samenwerking met CEN/TC 250/SC 2 en CEN TC 229.

Volgens het huishoudelijk reglement van de CEN/CENELEC zijn de normalisatie-organisaties van de volgende landen verplicht deze Europese norm te implementeren: België, Bulgarije, Cyprus, , Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, en Zwitserland.

Preview
CEN
CENELEC

Inleiding

Deze Europese norm is van toepassing op het vervaardigen van betonconstructies, teneinde het beoogde niveau van veiligheid en bruikbaarheid gedurende de nuttige levensduur te behalen, zoals vastgesteld in EN 1990, *Eurocode – Basis of structural design*, EN 1992, *Eurocode 2 – Design of concrete structures*, en EN 1994, *Eurocode 4 – Design of composite steel and concrete structures*, waarbij de nationaal vastgestelde parameters (Nationally Determined Parameter, NDP's) die voor de bouwlocatie gelden van toepassing zijn.

Deze Europese norm heeft drie functies:

- a) het overdragen van de set eisen gedurende het ontwerp aan de aannemer, d.w.z. de link te vormen tussen ontwerp en uitvoering;
- b) een verzameling genormaliseerde technische eisen voor de uitvoering te geven bij de aanbesteding van een betonconstructie;
- c) als controlelijst te fungeren voor de ontwerper, om ervoor te zorgen dat deze de aannemer voorziet van alle relevante technische informatie voor de uitvoering van de constructie (zie bijlage A).

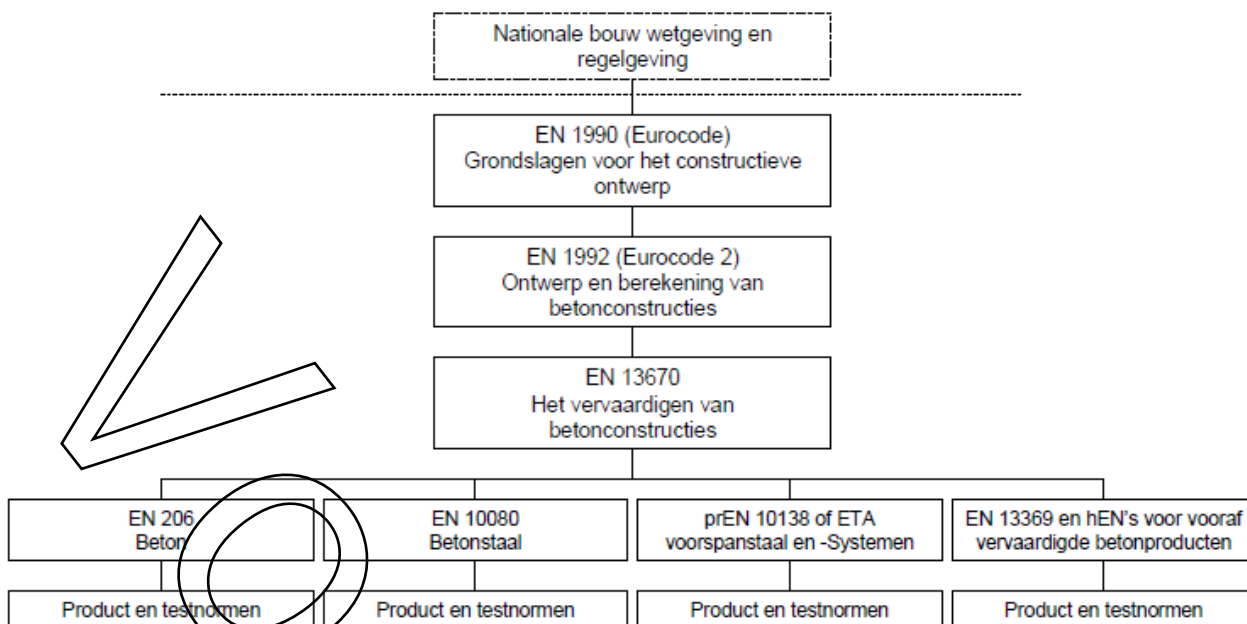
Om deze doelstellingen te behalen, moet het ontwerp een verzameling documenten en tekeningen opleveren waarin alle informatie is opgenomen die is vereist voor de uitvoering van de werkzaamheden in overeenstemming met de plannen. Deze verzameling documenten wordt in deze Europese norm aangeduid als de 'uitvoeringsspecificatie'. Deze norm biedt de ruimte om in de uitvoeringsspecificatie over een aantal punten te beslissen.

Op aspecten waarop nationale voorschriften van toepassing zijn, behoort hiernaar te worden verwezen in de uitvoeringsspecificatie.

In deze Europese norm wordt erkend dat aspecten zoals gedetailleerde eisen voor de bekwaamheid van personeel en details met betrekking tot kwaliteitsmanagement, onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen.

Indien een CEN-lidstaat een nationale bijlage bij deze norm publiceert, mag daarin worden verwezen naar nationale normen die door het CEN zijn goedgekeurd en gepubliceerd, of naar nationale voorschriften die een aanvulling vormen op deze norm; aanvullende regels kunnen ook rechtstreeks in de nationale bijlage worden opgenomen.

Figuur 1 toont een gedetailleerd overzicht van het stelsel van Europese normen die betrekking hebben op betonnen bouwwerken.

Figuur 1 — Stelsel van Europese normen als basis voor ontwerp, uitvoering en materiaalselectie voor betonnen bouwwerken (alleen hoofdmodules)

Bestelformulier

Stuur naar:

NEN Standards Products & Services
t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214
2600 WB Delft

NEN Standards Products & Services

Postbus 5059
2600 GB Delft

Vlinderweg 6
2623 AX Delft

T (015) 2 690 390
F (015) 2 690 271

www.nen.nl/normshop

Ja, ik bestel

__ ex. NEN-EN 13670:2009 nl Het vervaardigen van betonconstructies € 124.00

Wilt u deze norm in PDF-formaat? Deze bestelt u eenvoudig via www.nen.nl/normshop

Gratis e-mailnieuwsbrieven

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen op het gebied van normen, normalisatie en regelgeving? Neem dan een gratis abonnement op een van onze e-mailnieuwsbrieven. www.nen.nl/nieuwsbrieven

Gegevens

Bedrijf / Instelling _____

T.a.v. _____ O M O V

E-mail _____

Klantnummer NEN _____

Uw ordernummer _____ BTW nummer _____

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Telefoon _____ Fax _____

Factuuradres (indien dit afwijkt van bovenstaand adres)

Postbus / Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

Datum _____ Handtekening _____

Retourneren

Fax: 015 2 690 271

E-mail: klantenservice@nen.nl

Post: NEN Standards Products & Services,

t.a.v. afdeling Klantenservice
Antwoordnummer 10214,
2600 WB Delft

(geen postzegel nodig).

Voorwaarden

- De prijzen zijn geldig tot 31 december 2018, tenzij anders aangegeven.
- Alle prijzen zijn excl. btw, verzend- en handelingskosten en onder voorbehoud bij o.m. ISO- en IEC-normen.
- Bestelt u via de normshop een pdf, dan betaalt u geen handeling en verzendkosten.
- Meer informatie: telefoon 015 2 690 391, dagelijks van 8.30 tot 17.00 uur.
- Wijzigingen en typfouten in teksten en prijsinformatie voorbehouden.
- U kunt onze algemene voorwaarden terugvinden op: www.nen.nl/leveringsvoorwaarden.